

บทที่ 12 การทำคำแถลงการณ์

ความหมาย

“คำแถลงการณ์” คือ คำแถลงด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ ซึ่งคู่ความฝ่ายหนึ่งกระทำหรือยื่นต่อศาลด้วยความมุ่งหมายที่จะเสนอความเห็นต่อศาลในข้อความในประเด็นที่ได้ยกขึ้นอ้างในคำคู่ความหรือในปัญหาข้อใดซึ่งศาลจะพึงมีคำสั่งหรือคำพิพากษา ซึ่งในข้อเหล่านี้คู่ความฝ่ายนั้นเพียงแต่แสดง หรือกล่าวทบทวนหรือยืนยัน หรืออธิบายข้อความแห่งคำพยานหลักฐานและปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงทั้งปวง คำแถลงการณ์อาจรวมอยู่ในคำคู่ความ (ป.วิ.แพ่ง มาตรา 1 (6)) กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การทำคำแถลงการณ์ก็คือ การทำคำแถลงด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร เพื่ออธิบายพฤติการณ์แห่งคดีให้ศาลทราบในลักษณะสรุป ในคำแถลงการณ์จะมีคำขออื่นใดต่อศาลเพิ่มเติมนอกเหนือจากประเด็นที่พิพาทกันและพยานหลักฐานที่ได้นำสืบมาแล้วหาได้ไม่

ระยะเวลาในการทำคำแถลงการณ์

โดยปกติการแถลงการณ์ไม่ว่าจะทำด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรอาจทำได้ทุกชั้นศาล คือในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา การแถลงการณ์ในศาลชั้นต้น กระทำได้เมื่อเสร็จสิ้นการพิจารณาแล้วแต่ต้องก่อนศาลพิพากษา ส่วนในศาลสูงกระทำได้ก่อนศาลพิพากษา

ลำดับการแถลงการณ์ด้วยวาจาในศาลชั้นต้น

การแถลงการณ์ด้วยวาจา หากคู่ความทั้งสองฝ่ายขอแถลงการณ์มีหลักว่า “ให้ศาลอนุญาตให้โจทก์เป็นผู้แถลงก่อน แล้วจึงให้จำเลยแถลงทบทวนข้อโต้แย้งแสดงผลแห่งพยานหลักฐานในประเด็นที่พิพาท ต่อจากนี้ให้ศาลอนุญาตให้โจทก์แถลงตอบจำเลยได้อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ห้ามไม่ให้คู่ความแถลงการณ์ด้วยวาจาอย่างใดอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล” (ป.วิ.แพ่ง มาตรา 186)

การแถลงการณ์เป็นลายลักษณ์อักษร

การแถลงการณ์เป็นลายลักษณ์อักษรนี้ จะทำได้ภายหลังเมื่อสืบพยานโจทก์และจำเลย -

เสร็จแล้ว แต่ต้องก่อนศาลพิพากษาคดี คู่ความจะแถลงการณ์ด้วยวาจาและพร้อมกันนั้นจะยื่น
แถลงการณ์เป็นหนังสือด้วยก็ได้ หรือจะยื่นเฉพาะแถลงการณ์ที่เป็นหนังสือหรือลายลักษณ์
อักษรก็ได้ ไม่มีกฎหมายห้าม ในกรณีที่ยื่นเป็นลายลักษณ์อักษร ทางปฏิบัติจะต้องส่งสำเนาให้
ฝ่ายตรงกันข้ามด้วย โดยนำต้นฉบับแถลงการณ์พร้อมสำเนายื่นไว้ต่อศาล เพื่อคู่ความปรปักษ์จะ
มารับไปโดยทางเจ้าพนักงานศาล

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องของการแถลงการณ์คดีแพ่งในศาลชั้นต้น ซึ่งในคดีอาญาก็มี
กล่าวถึงการแถลงการณ์ลักษณะทำนองเดียวกันกับคดีแพ่ง แต่ ป.วิ.อาญา ไม่เรียกแถลงการณ์ แต่
ใช้คำว่า “แถลง” (ป.วิ. อาญา มาตรา 174) นักกฎหมายเรียกกันว่า “แถลงเปิดคดี” “แถลงปิดคดี”

การแถลงเปิดคดี

“การแถลงเปิดคดี” คือ การแถลงด้วยวาจาก่อนที่คู่ความแต่ละฝ่ายจะนำพยานของตนเข้า
สืบ เช่น ถ้าเป็นฝ่ายโจทก์แถลงก่อนนำพยานโจทก์เข้าสืบ โดยแถลงให้ศาลทราบถึงลักษณะของ
ฟ้องและพยานหลักฐานเพื่อจะนำพินิจพิจารณาพิพากษา เมื่อแถลงแล้วจึงนำพยานของโจทก์
เข้าสืบ

ถ้าเป็นฝ่ายจำเลยแถลง ก็แถลงก่อนนำพยานจำเลยเข้าสืบ โดยแถลงข้อเท็จจริงหรือข้อ
กฎหมาย ซึ่งจะอ้างอิงตลอดจนพยานหลักฐานที่จะนำสืบ เมื่อแถลงแล้วจึงนำพยานเข้าสืบ

ความมุ่งหมายของการแถลงเปิดคดี

การแถลงเปิดคดี ฝ่ายโจทก์มีความมุ่งหมายโดยสรุปที่เป็นสาระสำคัญใหญ่ๆ 3 ประการ
คือ

- 1) เพื่อให้ศาลทราบและเข้าใจถึงที่มาหรือสาเหตุที่เกิดเป็นคดีฟ้องร้องขึ้น
- 2) เพื่อให้ศาลทราบว่าฝ่ายโจทก์มีพยานหลักฐานที่จะพินิจถึงการกระทำของจำเลย
โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนอย่างไรบ้างที่จะแสดงว่าจำเลยกระทำการหรือละเว้นกระทำการอันเป็น
ความผิดตามกฎหมายซึ่งโจทก์กล่าวหา

- 3) เพื่อให้ศาลทราบเป็นการเริ่มต้นให้ความสะดวกแก่ศาลจะได้ทราบพื้นฐานของคดี
และเข้าใจถึงขั้นตอนของพยานที่โจทก์จะได้นำสืบต่อไป

การแถลงเปิดคดีนี้มักจะเป็นคดีที่สำคัญๆ และมีข้อเท็จจริงยุ่งยากสลับซับซ้อน เพื่อ
จุดประสงค์หรือความมุ่งหมายที่กล่าวมาแล้ว

ทางด้านจำเลย เมื่อโจทก์ได้แถลงเปิดคดีและได้สืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว จำเลยก็มีสิทธิแถลงขอเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีของจำเลยได้ โดยแถลงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จำเลยประสงค์จะอ้างอิงโดยแสดงถึงพยานหลักฐานที่จะนำสืบด้วยความมุ่งหมายทำนองเดียวกับฝ่ายโจทก์ กล่าวคือมุ่งหมายจะให้ศาลเข้าใจถึงข้อต่อสู้ของจำเลยตลอดจนความมุ่งหมายในการนำพยานหลักฐานเข้าสืบในลำดับต่อไปด้วยว่าเพื่อจะหักล้างพยานโจทก์ในประเด็นใด หรือจะนำสืบตามข้อต่อสู้ข้อใด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ศาลที่จะพิจารณาตามข้อต่อสู้ของจำเลย ฯลฯ เป็นต้น

ข้อดีข้อเสียในการแถลงเปิดคดี

การแถลงเปิดคดีพิจารณาในด้านผลดีก็มีอยู่มาก เช่น ทำให้ผู้พิพากษาซึ่งทำหน้าที่พิจารณาคดีเข้าใจเรื่องก่อนโจทก์หรือจำเลยนำพยานเข้าสืบ ตลอดจนความประสงค์ที่โจทก์หรือจำเลยนำสืบพยานหลักฐาน ความต้องการประโยชน์จากการนำสืบพยานหลักฐานนั้นๆ ในประเด็นข้อใด สะดวกแก่การที่จะถามและจดถ้อยคำพยานไปตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามการแถลงเปิดคดีก็มีข้อเสีย หาได้มีแต่ข้อดีทั้งหมดไม่ ผลเสียที่เห็นได้ชัดก็คือ ถ้าเป็นฝ่ายโจทก์แถลงเปิดคดี จะทำให้ฝ่ายจำเลยเห็นช่องทาง ทราบจุดมุ่งหมายหรือแนวทางดำเนินคดีย่อมมีโอกาสแก่แนวทางวางชั้นเชิงในการต่อสู้คดีได้ถูกต้อง ข้อเสียในประการต่อมาก็คือ ถ้าโจทก์ได้แถลงไว้แต่แรกว่าโจทก์สามารถจะนำพยานเข้าสืบในประเด็นข้อใด เมื่อถึงคราวนำพยานหลักฐานเข้าสืบจริงๆ โจทก์กลับสืบไม่ได้สมกับที่ได้แถลงไว้ หรือสืบได้แต่ไม่ถึงขนาดดังที่ได้แถลงไว้ ย่อมจะเป็นเหตุให้ศาลเห็นว่าหลักฐานคดีของโจทก์อ่อน ทั้งเป็นจุดให้ฝ่ายจำเลยยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจมตีได้ว่าโจทก์ก็นำสืบไม่สมกับที่ได้แถลงไว้เป็นผลเสียแก่คดีของโจทก์ได้ ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงไม่นิยมแถลงเปิดคดี แม้แต่ฝ่ายจำเลยก็ไม่นิยมแถลงเปิดคดี ซึ่งปกติจำเลยกระทำได้เมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้วโดยไม่ต้องพะวงว่าฝ่ายโจทก์จะรู้ข้อต่อสู้ของตน แต่ก็มีข้อเสียหากฝ่ายตนแถลงอะไรออกไปแล้วสืบไม่ได้ทำให้เสียหน้าหนักได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าคู่ความไม่นิยมปฏิบัติ แต่หากจำเป็นต้องแถลงเปิดคดีแล้ว แนวที่ถือปฏิบัติไม่ควรแถลงเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่จะนำมาสืบจนหมดสิ้น และไม่ควรแถลงถึงรายละเอียดว่าประเด็นข้อใดจะมีพยานหลักฐานอย่างไรที่จะนำสืบ ถือหลักว่าเปิดเผยแต่น้อยพอให้ศาลเข้าใจมูลที่มาของคดีที่โจทก์ฟ้องร้องแล้วนำสืบพยานหลักฐานให้ชัดเจน เพราะจะได้ประโยชน์กว่า ทั้งนี้เนื่องจาก

ทำให้ศาลเห็นความสำคัญของพยานหลักฐานที่นำเข้าสู่ศาลว่าพยานหลักฐานมั่นคงแน่นอน ดีกว่า
แถลงไว้แต่สืบไม่ได้ตามที่แถลง

เมื่อสืบพยาน โจทก์จำเลยเสร็จแล้ว โจทก์และจำเลยมีสิทธิที่จะแถลงอีกครั้งหนึ่งเรียกว่า
“แถลงปิดคดี”

ความหมายของการแถลงปิดคดี

“การแถลงปิดคดี” คือ การแถลงด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือหรือทั้งสองอย่างต่อศาล
ภายหลังที่เสร็จสิ้นการสืบพยานของคู่ความในคดีแล้ว ก่อนที่ศาลมีคำพิพากษา

การแถลงปิดคดีนี้เป็นดุลพินิจของศาลจะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ ถ้าศาลเห็นสมควรก็
อนุญาต ถ้าศาลเห็นไม่สมควร เช่น เห็นได้แน่ชัดจากพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบมา การ
อนุญาตให้แถลงปิดคดีไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่ประการใดแล้ว ศาลมีดุลพินิจไม่อนุญาตให้
แถลงปิดคดีก็ได้ ดังนี้ เป็นต้น

ความมุ่งหมายในการขอแถลงปิดคดี

การแถลงปิดคดี คู่ความต่างมีความมุ่งหมายเพื่อจะสรุปประเด็นข้อกล่าวหาหรือข้อต่อสู้
ของตนทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่คู่ความแต่ละฝ่ายได้นำพยานหลักฐานเข้าสู่ศาลไว้
โดยต่างฝ่ายต่างหยิบยกพยานหลักฐานที่สำคัญๆ ซึ่งเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่คดีฝ่ายตนพร้อม
ทั้งเหตุผลประกอบข้ออ้างว่าพยานหลักฐานของฝ่ายตนมีเหตุผลควรเชื่อถือรับฟังได้ยิ่งกว่า
พยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งอย่างไรบ้าง ฝ่ายปรปักษ์ของตนมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับ
พยานหลักฐานที่ศาลไม่ควรเชื่อถือรับฟังด้วยเหตุผลประการใด ข้อกฎหมายฝ่ายตนเป็นอย่างไร
ฝ่ายตรงข้ามมีข้อเสียอย่างไร โดยต่างฝ่ายต่างพยายามโน้มน้าวใจให้ศาลคล้อยตามความเห็น
ของฝ่ายตน ตลอดจนอ้างแนววินิจฉัยของศาลฎีกาเข้าประกอบ เพื่อหวังผลให้ตนเป็นฝ่ายชนะคดี

การแถลงปิดคดีนี้ จะแถลงด้วยวาจาหรือเรียกว่าแถลงกรรมหรือจะแถลงเป็นลายลักษณ์
อักษรก็ได้ หรือจะแถลงทั้งวาจาหรือลายลักษณ์อักษรหรือหนังสือก็ได้ ในการแถลงเป็นหนังสือ
ต้องสำเนาให้ศาลเพื่อจัดส่งแก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งด้วย การแถลงปิดคดีเป็นหนังสือนี้คงมีความ
มุ่งหมายทำนองเดียวกับการแถลงด้วยวาจา โดยต้องกล่าวถึงพยานหลักฐานที่สนับสนุนคดีฝ่าย
ของตนทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายว่ามีพยานบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์อย่างไร และมีพยาน
เอกสารหรือวัตถุพยานประกอบคำพยานบุคคลอย่างไร พยานหลักฐานฝ่ายตนมีน้ำหนัก มีเหตุผล

อันควรรับฟังได้เพราะเหตุใด เปรียบเทียบกับฝ่ายคู่ต่อสู้พยานหลักฐานไม่นำรับฟังหรือขัดต่อ เหตุผลประการใด ซึ่งศาลเห็นข้อบกพร่องในส่วนนั้นๆ ตลอดจนการยกหรืออ้างอิงแนววินิจฉัย บรรทัดฐานของศาลฎีกา (ถ้ามี) ขึ้นประกอบการแถลงด้วย

แนวปฏิบัติการเรียบเรียงคำแถลงปิดคดี

- 1) บรรยายสรุปโดยย่อถึงคำฟ้องของโจทก์
- 2) บรรยายสรุปโดยย่อถึงคำให้การจำเลย
- 3) บรรยายถึงประเด็นในคดี
- 4) กล่าวถึงพยานหลักฐานที่ฝ่ายตนได้นำสืบมีอย่างไร ฝ่ายของคู่กรณีมีอย่างไร
- 5) เปรียบเทียบพยานหลักฐานและเหตุผลแต่ละประเด็นมีน้ำหนักน่ารับฟังอย่างไร ไม่ควรรับฟังพยานหลักฐานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเพราะเหตุใด โดยชี้ข้อบกพร่องในข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายให้ปรากฏ
- 6) อ้างแนววินิจฉัยของศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ (ถ้ามี) ประกอบคำแถลง

ตัวอย่างคำแถลงปิดคดี

คดีแพ่ง

(ระหว่างนายเรืองฤทธิ์ พิมพ์เมืองทอง โจทก์ - กรมทางหลวง จำเลย)^{1/}

ข้อ 1. คดีนี้ โจทก์และจำเลยได้สืบพยานเสร็จสิ้นแล้ว ศาลนัดฟังคำพิพากษาวันที่ 27 ธันวาคม 2519 ก่อนที่ศาลจะพิพากษาคดี เพื่อประกอบการพิจารณาของศาล จำเลยขอประท้วงยื่นคำแถลงปิดคดีโดยมีข้อความดังที่จะกราบเรียนต่อไปนี้

เดิมโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2517 นายชิน เลือคำธณ ถูกจ้างโจทก์ได้ขับรถยนต์บรรทุกของโจทก์หมายเลขทะเบียน ส.บ.10492 บรรทุกข้าวโพดออกจากบ้านร่องสำน ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย มาตามถนนบ้านก้อหลวง – บ้านสบง ข้ามสะพานบ้านก้อซึ่งเป็นสะพานอยู่ในสภาพชำรุดเสียหายอยู่ก่อนแล้ว สะพานจึงหัก รถยนต์และของที่บรรทุกมาในรถยนต์พลัดลงไปได้รับความเสียหาย สะพานนี้เป็นสะพานไม้สร้างมานานชำรุด

^{1/} อ. โชติ เศวทรนทร์ หนังสือตั้งอ้าง หน้า 264 –268

ทรุดโทรมมาก คนขับรถของโจทก์ไม่ทราบ ทั้งกรมทางหลวงและแขวงทางเชียงราย ผู้ได้บังคับบัญชาของจำเลยมิได้ตรวจซ่อมให้มั่นคงแข็งแรงตามหน้าที่ ไม่นำป้ายหรือสัญญาณ ไปปิดหรือแสดงไว้อย่างใด เป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของจำเลยและสะพานนี้ได้สร้างขึ้นโดยคิดแบบ ใช้ไม้คิชนาคประเภท ทำให้โจทก์เสียหายต้องซ่อมแซมรถยนต์ไป 15,000 บาท และค่าที่ต้องเสียประโยชน์ที่ไม่ได้ใช้รถประมาณวันละ 500 บาท เป็นเวลาเดือนเศษ เป็นเงิน 15,000 บาท รวมเป็นเงิน 50,000 บาท

ข้อ 2. จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า ไม่ใช่ความประมาทเลินเล่อหรือความผิดของจำเลย แต่เป็นเพราะลูกจ้างขับรถของโจทก์บรรทุกข้าวโพดรวมน้ำหนักรถด้วยประมาณ 11.4 ตัน ผ่านสะพานโดยไม่ดูป้ายเครื่องหมายควบคุมการจราจรซึ่งปักไว้ข้างทางว่า “อีก 100 เมตรถึงสะพาน ชำรุด” ทั้งยังมีป้ายบอกห้ามรถน้ำหนักเกิน 6 ตันผ่านสะพานเค็ดขาดปักไว้อีก อันเป็นการขับรถโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สะพานซึ่งรับน้ำหนักได้ไม่เกิน 6 ตันไม่อาจรับน้ำหนักรถยนต์ โจทก์ได้ จึงต้องพังลง สะพานนี้ได้สร้างถูกต้องตามแบบแผนทุกอย่าง แม้ชำรุดบ้างโดยกาลเวลา จำเลยก็ได้บูรณะให้อยู่ในสภาพที่ขูดยานพาหนะน้ำหนักไม่เกิน 5 ตันผ่านได้โดยปลอดภัยและได้ปักป้ายเตือนให้รู้ว่าอีก 100 เมตรจะถึงสะพานชำรุด มีป้ายห้ามรถหนักเกิน 6 ตันผ่าน ตลอดเวลามีขูดยานผ่านไปมาโดยไม่ปรากฏความเสียหายอย่างใด ฟ้องโจทก์เรื่องค่าเสียหาย เป็นฟ้องเคลือบคลุม เพราะไม่ได้บรรยายให้เห็นว่า โจทก์เสียหายอย่างไร เสียค่าซ่อมอะไรบ้าง ฟ้องเรื่องเสียประโยชน์ก็เลื่อนลอยเพื่อประวิงการชดใช้ค่าเสียหายที่ทำให้สะพานของจำเลยหัก เกิดเหตุเรื่องนี้เพราะความประมาทของลูกจ้างขับรถของโจทก์ทำให้สะพานของจำเลยเสียหาย ต้องซ่อมแซมเป็นเงิน 16,617.75 บาท โจทก์ต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่ลูกจ้างของโจทก์ กระทำ จำเลยทวงถามไปยังโจทก์ก็เพิกเฉย ขอให้ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์ใช้ค่าเสียหายแก่จำเลยเป็นเงิน 16,617.75 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7 ครั้งต่อปีในต้นเงินดังกล่าว จนกว่าจะชำระเสร็จ และให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าทนายแทนจำเลยด้วย

ข้อ 3. โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งว่าความเสียหายมิได้เกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อของคนขับรถของโจทก์ บริเวณดังกล่าวไม่มีแผ่นป้ายใดๆ ติดตั้งไว้อย่างใด ทั้งน้ำหนักรถยนต์และข้าวโพดในรถรวมกันก็ไม่ถึง 11.4 ตัน คำให้การฟ้องแย้งของจำเลยขัดกันเอง สะพานนี้มิได้สร้างให้ถูกต้องตามแบบแผนและปล่อยให้ชำรุดทรุดโทรม ไม่ซ่อมแซม ความ

เสียหายที่เกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อของจำเลย ค่าซ่อมแซมที่จำเลยเสียไปไม่ถึงจำนวน
ที่จำเลยอ้าง ขอให้ศาลยกฟ้องแย้งของจำเลย

ข้อ 4. ในชั้นชี้สองสถาน ศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทดังนี้

1. ฟ้องโจทก์และฟ้องแย้งของจำเลยเคลือบคลุมหรือไม่
2. การที่สะพานหักพังเกิดเพราะความประมาทเลินเล่อของฝ่ายใด
3. ค่าเสียหายควรเป็นเท่าใด และฝ่ายใดต้องรับผิดชอบ

ข้อ 5. จำเลยนำสืบว่ารถบรรทุก 10 ล้อของโจทก์ บรรทุกข้าวโพดวิ่งข้ามสะพานห้วย
ขวาง โดยเหตุที่ได้บรรทุกมีน้ำหนักเกินอัตราที่ห้ามไว้ จึงเป็นเหตุให้สะพานพัง รุ่งขึ้นนาย
ประดิษฐ์ อากรณ์ แขวงการทางได้ไปตรวจดู ปรากฏว่าสะพานพังไป 2 ช่วง อีกช่วงหนึ่งทรุด 3
ช่วงๆ ละ 5 เมตร นายแก้วผู้ใหญ่บ้าน นายสุขกำนัน ได้ยินเสียงสะพานพังออกมาดู พบ
รถบรรทุก 10 ล้อ ของโจทก์อยู่บนสะพานซึ่งหักกับรถกระบะสอบข้าวโพดเต็มรถ 100 กว่า
กระสอบ ทุกๆ กระสอบบรรจุข้าวโพดเต็มและเขี่ยปากกระสอบ ก่อนถึงสะพานห่างไปประมาณ
20 เมตร มีป้ายวงกลมขอบสีแดงพื้นสีขาวเขียนตัวเลขไว้ว่า 6 ดัน เป็นเครื่องหมายห้ามรถบรรทุก
เกิน 6 ดันผ่าน กับที่ห่างสะพาน 100 เมตรมีป้ายสี่เหลี่ยมเขียนข้อความว่า อีก 100 เมตรจะถึง
สะพานชำรุด ได้ใช้จ่ายค่าซ่อมไป 16,617.75 บาท

โจทก์นำสืบว่านายชิน ลูกจ้างได้ขับรถยนต์บรรทุกของโจทก์ไปบรรทุกข้าวโพด 80
กระสอบ บรรจุข้าวโพดกระสอบละ 2 – 3 ถัง เมื่อขับรถมาถึงสะพานบ้านกื่อน้อย ไม่พบว่ามีป้าย
แสดงว่าสะพานชำรุดและป้าย 6 ดัน เมื่อขับรถข้ามสะพานๆ ก็พัง รถตกในคลองเสียหายมาก รุ่ง
ขึ้นโจทก์ไปแจ้งเรื่องต่อนายสมบุญ ณ น่าน ปลัดอำเภอเชียงคำ นายสมบุญได้บันทึกเรื่องไว้
รุ่งขึ้นอีกวัน โจทก์ก็ได้แจ้งต่อสถานีตำรวจภูธรอำเภอเชียงคำอีก เจ้าหน้าที่ตำรวจก็บันทึกไว้และ
ได้ไปดูที่เกิดเหตุและถ่ายภาพไว้ โจทก์ได้จ้างรถลากงูไปซ่อมที่อยู่ เสียค่าใช้จ่ายและค่าซ่อม
รวมทั้งข้าวโพดไปประมาณ 60,000 บาท

ข้อ 6. คดีได้ความดังนี้ จำเลยขอประทานกราบเรียนว่า ฟ้องของโจทก์กล่าวหาว่าจำเลย
ทำให้รถยนต์บรรทุกของโจทก์เสียหาย แต่มิได้บรรยายว่าโจทก์เสียหายอย่างไร เสียค่าซ่อมรถ
อะไรไปบ้าง จึงเป็นฟ้องเคลือบคลุม ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยนั้น จำเลยได้กล่าวไว้โดยชัดแจ้ง
พอที่โจทก์จะเข้าใจฟ้องแย้งได้แล้ว ทั้งข้อต่อสู้ของ โจทก์ก็แสดงอยู่ว่าโจทก์ได้เข้าใจฟ้องแย้ง
ของจำเลยเป็นอย่างดี ฟ้องแย้งของจำเลยจึงไม่เคลือบคลุมแต่อย่างใด

ข้อ 7. จำเลยขอกราบเรียนแถลงว่า ประเด็นข้อพิพาทข้อ 2 ที่ว่า สะพานที่เกิดเหตุหักพัง เพราะความประมาทเลินเล่อโดยละเมิดของฝ่ายใดนั้น โจทก์เป็นฝ่ายครอบครองควบคุมดูแล ยานพาหนะอันเดินด้วยเครื่องจักรกลตาม ป.พ.พ.มาตรา 437 สันนิษฐานความรับผิดชอบว่าโจทก์เป็น ฝ่ายต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดขึ้น ที่โจทก์นำสืบอ้างว่าบริเวณก่อนจะถึงสะพานไม่มี ป้ายบอกห้ามรถ 6 คันผ่าน และรถยนต์ของโจทก์บรรทุกของได้ไม่เกิน 10 คันและในคืนเกิดเหตุ รถยนต์โจทก์บรรทุกข้าวโพดรวม 80 กระสอบ และกระสอบหนึ่งๆ บรรจุไม่เต็มนั้น จำเลยขอ กราบเรียนว่า ข้อนำสืบของโจทก์ไม่มีน้ำหนักควรรับฟัง เหตุผลที่เห็นง่าย ๆ คือรถยนต์ของโจทก์ เป็นรถยนต์บรรทุก 10 ล้อ เป็นข้อเท็จจริงที่รู้อยู่ทั่วไปว่ารถยนต์บรรทุกขนาดดังกล่าวนี้สามารถ บรรทุกของได้หนักกว่า 10 คัน ที่นายเรืองฤทธิ์โจทก์เบิกความว่า รถยนต์ของ โจทก์บรรทุกของ ได้ไม่เกิน 10 คัน จึงเป็นการบิดเบือนความจริงเพื่อจะปกปิดว่ารถยนต์โจทก์บรรทุกของ ได้ไม่เต็ม และที่โจทก์สืบอ้างว่า โจทก์บรรทุกข้าวโพด ไม่เต็มกระสอบเพราะถ้าบรรจุเต็มคนแบกจะแบก ไม่ไหว ต้องใช้คนยกถึง 4 คน ก็ขัดเหตุผลอย่างยิ่ง เพราะข้าวโพดเต็มกระสอบนั้น คนๆ เดียว หรือ 2 คนยกก็ไหวและโจทก์ก็มีคนพร้อมกับชาวไร่ผู้ขายที่ต้องช่วยยกอยู่แล้ว ที่โจทก์ว่าไม่ บรรจุเต็มกระสอบเพราะยกไม่ไหวจึงไร้เหตุผลสิ้นเชิง อีกประการหนึ่งการบรรทุกข้าวโพดแบบ ไม่เต็มกระสอบนำบรรทุกรถยนต์ดังโจทก์นำสืบ โดยปกติไม่มีใครทำ จำเลยขอกราบเรียนว่า เหตุที่โจทก์สืบว่าบรรทุกข้าวโพด ไม่เต็มกระสอบก็เพราะจำนวนกระสอบข้าวโพดที่นายชิน เสือ คำธณ พยานโจทก์เบิกความมีถึง 80 กระสอบ ฉะนั้น ถ้าข้าวโพดเต็มกระสอบๆ หนึ่งหนัก ประมาณ 100 กิโลกรัม ข้าวโพด 80 กระสอบต้องมีน้ำหนักรวมทั้งสิ้นอย่างน้อย 8,000 กิโลกรัม หรือ 8 คัน จึงเท่ากับรถยนต์โจทก์บรรทุกมาเกินกว่า 6 คันและเมื่อรวมกับน้ำหนักตัวรถยนต์อีก 7 คัน (นายชิน เสือคำธณ เบิกความว่ารถยนต์หนัก 7 คัน) น้ำหนักทั้งหมดจึงหนักอย่างน้อย 15 คัน เกินกว่าน้ำหนักที่ป้ายเครื่องหมายจราจรกำหนดไว้มากถึง 9 คัน โจทก์จึงพยายามสืบเป็นว่า บรรทุกข้าวโพดไม่เต็มกระสอบ เพื่อแสดงว่าน้ำหนักบรรทุกน้อย อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงแสดงว่า สะพานหักเพราะความกคน้ำหนักและข้าวโพดที่บรรทุกในตัวถัง ซึ่งบรรทุกมาเกินกำหนดเพราะ ขณะสะพานหักล้อหน้ารถยนต์โจทก์ขึ้นถนนแล้วแต่ท้ายรถตกลงไป

สำหรับข้าวโพดที่บรรทุกรถยนต์โจทก์ บรรทุกอย่างไร มีจำนวนเท่าใดนั้น นายแก้วมา เขียวจำ นายสุข สุจันทร์ พยานจำเลยเบิกความยืนยันว่าข้าวโพดบรรจุเต็มกระสอบทุกกระสอบ และเขี่ยปากกระสอบมีจำนวนทั้งหมด 114 กระสอบ โดยพยานสองคนนี้ได้เห็นในที่เกิดเหตุ

ใกล้ชิด เฉพาะนายสุข สุจันทร์ ได้ตรวจข้าวโพดในกระสอบทุกกระสอบด้วยการใช้เหล็กแทงเข้าไปในกระสอบ โดยสงสัยว่าอาจมีสิ่งของผิดกฎหมาย ฉะนั้น ข้าวโพด 114 กระสอบซึ่งกระสอบหนึ่งหนักประมาณ 100 กิโลกรัม รวมแล้วน้ำหนักประมาณ 11.4 ตัน กับน้ำหนักรถยนต์อีก 7 ตัน จึงเป็นน้ำหนักและน้ำหนักบรรทุกรวมทั้งหมด 18.4 ตัน เกินพิกัดที่กรมทางหลวงได้กำหนดไว้โดยทั่วไป ซึ่งกำหนดห้ามยานพาหนะที่มีน้ำหนักรถและน้ำหนักบรรทุกเกิน 18 ตัน เดินทางทางหลวง ปรากฏตามประกาศผู้อำนวยการทางหลวง ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2517 ข้อ 4 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 103 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2517) เหตุนี้ รถยนต์บรรทุกโจทก์ซึ่งรวมน้ำหนักรถและน้ำหนักบรรทุกเกิน 18 ตัน จึงเป็นรถที่ไม่สมควรนำมาวิ่งบนทางหลวง แม้ทางหลวงมีสภาพดี ฉะนั้น เมื่อโจทก์นำมาวิ่งผ่านสะพานที่เกิดเหตุซึ่งมีป้ายเครื่องหมายจราจรห้ามรถน้ำหนักเกิน 6 ตันผ่าน สะพานจึงต้องพังลง

สำหรับป้ายเครื่องหมายจราจร บังคับห้ามรถน้ำหนักเกิน 6 ตันผ่านสะพาน และป้ายเตือนว่า "อีก 100 เมตรถึงสะพานชำรุด" ซึ่งโจทก์จำเลยได้ตั้งกันว่ามีอยู่ที่สะพานที่เกิดเหตุหรือไม่นั้น ประเด็นข้อนี้ นายประดิษฐ์ อากรณ์ แขวงการทางเชียงราย นายถาวร จิตเยี่ยม นายอำเภอเชียงคำ ในขณะที่เกิดเหตุและขณะนี้เป็นนายอำเภอแม่สาย นายแก้วมา เขียวจำ ผู้ใหญ่บ้านก๊อญ้อยที่เกิดเหตุ บ้านอยู่ห่างสะพานประมาณ 180 เมตรและนายสุข สุจันทร์ กำนันพยานจำเลยเบิกความยืนยันชัดเจนว่ามีป้ายดังกล่าวปักอยู่ทั้งสองข้างสะพาน ฉะนั้น ต้องรับฟังว่ามีป้ายเครื่องหมายจราจรปักไว้ ดังที่ปรากฏในภาพถ่ายเอกสาร ล.1 จริง

สรุปประเด็นข้อพิพาทข้อ 2 ต้องฟังว่าโจทก์เป็นฝ่ายกระทำละเมิดและตามประเด็นข้อพิพาทข้อ 3 จำเลยสืบชัดแจ้งว่า สะพานของจำเลยที่หักเสียหายทางการได้ซ่อมสะพานคืนค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นเงิน 16,617.75 บาท รายละเอียดปรากฏตามเอกสารหมาย ล.3

ฉะนั้น ขอศาลได้โปรดพิพากษายกฟ้องโจทก์ และพิพากษาให้โจทก์รับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามฟ้องแย้งจำเลย

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ.....จำเลย

คำแถลงปิดคดีฉบับนี้ ข้าพเจ้า.....ทนายจำเลย เป็นผู้เรียงและพิมพ์

ลงชื่อ.....ผู้เรียงและพิมพ์.

เมื่อคู่ความเสร็จสิ้นการแถลงการณ์ปิดคดีแล้ว ศาลจะนัดฟังคำพิพากษาต่อไป ภาระสำคัญ ส่วนใหญ่ของทนายความจะสิ้นสุดลง ต่อไปเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาคดี ในการพิจารณาคดีก่อนมีคำพิพากษา ศาลจะต้องฟังความทุกฝ่าย การฟังพยานหลักฐานทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญานั้น ศาลต้องชั่งน้ำหนักพยาน การชั่งน้ำหนักพยานนี้มีได้หมายความว่าชั่งน้ำหนัก ตัวพยานหรือนำพยานขึ้นตราชั่ง ฝ่ายใดมีน้ำหนักมากกว่ากันเป็นฝ่ายชนะก็หาไม่ แต่หมายถึง การชั่งน้ำหนักพยานว่าศาลควรจะเชื่อคู่ความฝ่ายใดในประเด็นข้อใดมากกว่ากัน ทั้งนี้มีได้ยึดถือ เอาจำนวนพยานบุคคลก็ปากเป็นหลักในการพิจารณา ดังนั้นในทางปฏิบัติมักจะพบอยู่บ่อยๆ ที่ คู่ความฝ่ายมีพยานมากแพ้คดีฝ่ายที่มีพยานน้อยกว่า แม้จะมีพยานมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ถ้าเป็น พยานผู้มีส่วนได้เสีย เช่น มีความเป็นญาติพี่น้อง คำพยานเช่นนี้จะมีน้ำหนักน้อยกว่าพยานที่ไม่มี ส่วนได้เสียในคดี เช่น พยานคนกลาง เป็นต้น

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มิได้หมายความว่าพยานผู้มีความเกี่ยวข้องหรือมีความเป็นญาติพี่น้องกับคู่ความฝ่ายใดจะมีน้ำหนักน้อยเสมอไปก็หาไม่ บางกรณีพยานประเภทนี้มีน้ำหนัก มากกว่าพยานคนกลางเสียด้วยซ้ำไป เช่น ในคดีพิพาทเกี่ยวกับมรดกในประเด็นที่เกี่ยวกับความเป็นทายาทโดยธรรมของเจ้ามรดกหรือไม่ พยานที่มีความเป็นญาติ มีความใกล้ชิดกับครอบครัว เจ้ามรดกย่อมทราบความเกี่ยวพันฉันทุติดีกว่าบุคคลภายนอกครัวเรือน เป็นต้น (ส่วนลักษณะ พยานที่ดีมีอย่างไร โปรดศึกษารายละเอียดในกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งนักศึกษาต้อง ลงทะเบียนเรียนก่อนศึกษาวิชาการว่าความนี้ ทั้งนี้ผู้เขียนจะไม่นำมากล่าวซ้ำอีก)

โดยสรุป เมื่อศาลชั้นต้นได้พิจารณาพยานหลักฐานต่างๆ แล้วจึงพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดต่อไป คู่ความฝ่ายใดไม่เห็นด้วยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าไม่พอใจในคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดของศาลชั้นต้นชอบที่อุทธรณ์หรือฎีกาไปตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป